

CSS

CSS

- Je jezik koji nam služi da opisemo stil Web stranice (koju smo prethodno obeležili i struktuirali koristeći HTML)
- Stil može biti recimo boja slova, boja pozadine, font slova, veličina slova, pozicija na stranici i dr.
- Svakom HTML elementu (tagu) možemo dodeliti neki stil
- Stilovi se zadaju određenim pravilima

CSS pravila

- Forma pravila:

```
selektor {  
osobina : vrednost ;  
osobina : vrednost ;  
...  
}
```

- **Selektor** – HTML tag(ovi), tj. element(i) na koje želimo da primenimo stil
- **osobina** – stil koji želimo da izmenimo
- **vrednost** – vrednost stil

CSS pravila - primer

```
p {  
    color: red;  
    color: red;  
}
```

- Ovo pravilo se odnosi na sve **p** tagove i boji tekst unutar paragrafa u crveno (`color: red`)

Uključivanje CSS stila na HTML stranicu

- Postoje 3 načina za uključivanje stila na stranicu:

1. `style` atribut

- svaki tag može imati `style` atribut čija vrednost može biti kod CSS stila koji će se primeniti na taj tag

```
<p style="color:yellow; background-color: blue;">  
    Ovo je tekst paragrafa  
</p>
```

Uključivanje CSS stila na HTML stranicu

2. style tag

- unutar head taga možemo imati style tag koji će sadržati kod CSS stila koji se primenjuje na sve tagove na stranici

```
<head>
  <style>
    p { color:yellow;
        background-color: blue; }
  </style>
</head>
```

Uključivanje CSS stila na HTML stranicu

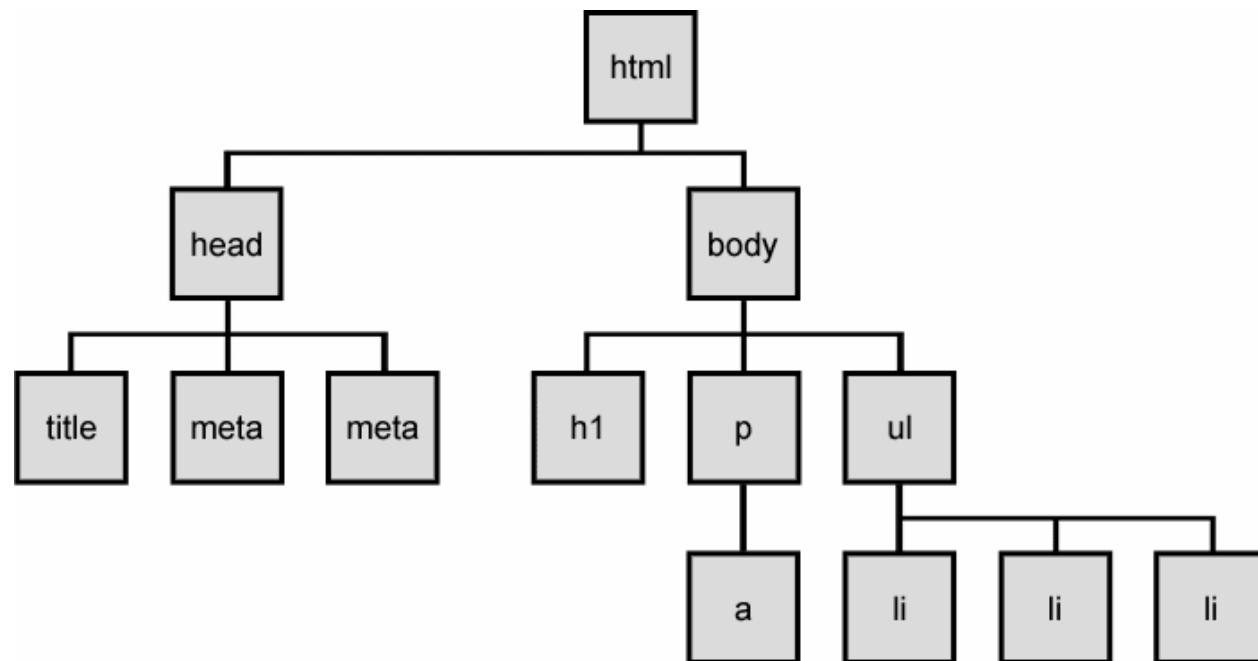
3. poseban fajl sa CSS kodom

- najbolja praksa je da CSS kod pišemo u posebnom fajlu jer onda više HTML stranica mogu da dele isti stil i razdvojili smo HTML kod koji uređuje strukturu teksta od CSS stila
- fajl u kome pisemo CSS kod mora imati .css ekstenziju
- da bismo u HTML stranici naveli u kom fajlu se nalazi CSS stil koristimo tag link unutar taga head
- tag link ima atribut **rel** čija vrednost treba biti **stylesheet** i atribut **href** čija vrednost je ime fajla u kome se nalazi CSS stil

```
<head>  
  <link rel="stylesheet" href="stil.css">  
</head>
```

HTML struktura

```
<html lang="en">
  <head>
    <meta charset="UTF-8">
    <meta name="autor" content="CSS">
    <title> CSS stil </title>
  </head>
  <body>
    <h1>CSS stil</h1>
    <p>
      Više o CSS trikovima možete naći na:
      <a href='https://css-tricks.com/'> ovom linku </a>
    </p>
    <ul>
      <li> plava </li>
      <li> zelena </li>
      <li> crvena </li>
    </ul>
  </body>
</html>
```


CSS selektori

- Koristimo ih da navedemo na koje HTML tagove želimo da se primene CSS pravila

- Npr.

```
p {  
    color:yellow;  
}
```

- u ovom slučaju **p** je selektor i on označava sve pasuse u HTML dokumentu
- Postoje različiti tipovi selektora, navešćemo neke koji se najčešće koriste u praksi

CSS selektori

- Univerzalni selektor

```
* {  
  font-family: Arial;  
}
```

- * označava sve tagove u dokumentu
- u ovom primeru, pravilo da je font teksta Arial se primenjuje na sve HTML tagove

CSS selektori

- Selektor HTML tagova

```
h2, h3 {  
    font-style: bold;  
}
```

- ukoliko navedemo naziv HTML tagova (ili više naziva odvojeni zarezom) označili smo sve tagove sa tim nazivima u dokumentu
- u ovom primeru, pravilo da je tekst podebljan će se primeniti na sve naslove *h2* i *h3* u dokumentu

CSS selektori

- Direktan potomak selektor

```
p>a {  
    font-style: italic;  
}
```

- ukoliko navedemo *selektor1* > *selektor2*, time smo označili sve *selektor2* koji su direktni potomci *selektor1*
- u ovom primeru, pravilo da je tekst iskošen će se primeniti na sve tagove *a* koji su direktni potomci taga *p*

CSS selektori

- Potomak selektor

```
p a {  
  text-transform: uppercase;  
}
```

- ukoliko navedemo *selektor1 selektor2*, time smo označili sve *selektor2* koji su potomci *selektor1*
- u ovom primeru, pravilo da je su sva slova u tekstu velika će se primeniti na sve tagove *a* koji su potomci taga *p*

CSS selektori

- ID selektor
- Svaki HTML tag može imati atribut `id`
- Vrednost atributa `id` treba da bude jedinstvena, odnosno ne smeju postojati dva taga koji imaju istu vrednost atributa `id`

```
<p id="boja"> Moja omiljena boja je plava. </p>
```

- Možemo označiti HTML tag na osnovu vrednosti atributa tako što navedemo karakter `#` i vrednost atributa `id`

```
#boja {  
  color: blue;  
}
```

- u ovom primeru, pravilo da je su slova obojena plavom bojom će se primeniti na tag koji ima atribut `id` koji je jednak *boja*

CSS selektori

- Class selektor
- Svaki HTML tag može imati atribut `class`
- Vrednost atributa `class` ne mora biti jedinstvena, više tagova mogu imati istu vrednost atributa `class`
- Atribut `class` može imati više vrednosti odvojene razmakom

```
<p class="podebljano iskoseno"> Ovaj tekst je podebljan i iskošen. </p>
```

- Možemo označiti HTML tagove na osnovu vrednosti atributa `class` tako što navedemo karakter `.` i vrednost atributa `class`

```
.podebljano {  
    font-weight: bold;  
}
```

- u ovom primeru, pravilo da je tekst podebljan će se primeniti na sve tagove koji imaju atribut `class` koji je jednak *podebljano*

Slaganje CSS stilova

- Obratimo pažnju na to da isti tag možemo označiti koristeći različite selektore
- Šta se dešava ukoliko pokušamo da primenimo dva različita stila na isti tag
- Npr.

```
<p id='jezik'> Srpski jezik </p>
```

```
#jezik {                p {  
  color: black;          color: orange;  
}                        }
```

Koje boje će biti tekst pasusa?

- Postoje pravila slaganja CSS stilova, odnosno prednosti nekih selektora u odnosu na druge
- Na ovoj stranici možete proveriti koji selektor ima veću prednost <https://specificity.keegan.st/>

Slaganje CSS stilova

- Ukoliko su dva selektora identična, primeniće se stil iz poslednjeg navedenog
- Ukoliko je jedan selektor specifičniji od drugog, primeniće se njegov stil

```
#jezik {                p {  
  color: black;          color: orange !important;  
}
```

selektor `#jezik` je specifičniji od `p` jer obeležava tačno jedan tag koji ima vrednost atributa `id` tako da će tekst biti obojen u crno

- Ukoliko nakon CSS pravila navedemo oznaku `!important` to pravilo će imati prednost u odnosu na ostale, npr.

```
#jezik {                p {  
  color: black;          color: orange !important;  
}
```

tekst će se obojiti u narandžasto

Nasleđivanje CSS stilova

```
<p id='jezici'> Na slededećim stranicama možete pronaći više informacija:  
  <a href='eng.html'> Engleski jezik </a>  
  <a href='fra.html'> Francuski jezik </a>  
  <a href='nem.html'> Nemački jezik </a>  
</p>
```

```
#jezici {  
  font-family: Arial;  
}
```

- Ukoliko ne navedemo stil za neki tag, on će naslediti stilove svojih roditelja
- U ovom primeru, tekst tagova **a** će biti ispisan fontom Arial
- Ukoliko želimo da naglasimo da neki tag treba da nasledi određeno pravilo od roditelja, vrednost tog pravila treba da postavimo na **inherit**

```
a {  
  font-family: inherit;  
}
```

CSS boje

- Postoje nekoliko načina zadavanja boja, mi ćemo ovde opisati 5:
 - ime boje
 - RGB
 - HEX
 - RGBA
 - HSLA

CSS boje – ime boje

- Boje mogu da se zadaju imenima na engleskom
- Lista boja je prilično velika i korisna je jer čim vidimo ime boje znamo o kojoj boji se radi
- Problem sa imenovanim bojama je što ne možemo promeniti nijansu boje, već za to moramo koristiti neki drugi način zadavanja boja

```
.zelena {  
  background:green;  
}  
.plava {  
  background:blue;  
}  
.crvena {  
  background:red;  
}  
.zuta {  
  background:yellow;  
}
```

CSS boje – RGB I RGBA

- Boju navodimo kao kombinaciju crvene, zelene i plave (Red Green Blue)
- Navodimo jačine ovih boja koje mogu biti u opsegu od 0-255 u sledećem formatu:

`rgb(jacina_crvene, jacina_zelene, jacina_plave)`

- Npr. `rgb(255, 165, 0)` je narandžasta
- `rgb(255, 255, 255)` je bela a `rgb(0, 0, 0)` je crna
- Dodatno, kao četvrtu stavku možemo navesti jačinu providnosti boje
- Onda se boja zadaje ovako

`rgba(jacina_crvene, jacina_zelene, jacina_plave, jacina_providnosti)`

- Jačina providnosti može biti u opsegu 0-1, 0 je potpuno providna, 1 nije providna

CSS boje – HEX, HSL i HSLA

- Navođenje boje HEX notacijom je slično RGB
- Sintaksa je ovakva: #000000
- Odnosno prva dva broja označavaju nijansu **crvene**, druga dva nijansu **zelene** i treća dva nijansu **plave**
- Ovi brojevi se pišu u heksadecimalnom sistemu tj. brojevnom sistemu sa osnovom 16 (mi svakodnevno koristimo dekadni odnosno sistem sa osnovom 10)

#ff0000 **crvena boja**

- Navođenje boje HSL i HSLA (Hue Saturation Lightness) notacijom je sličnog formata kao RGB
- Boju navodimo kao kombinaciju nijanse, zasićenja (od 0-100%) i svetlosti (od 0-100%) i opcionalno providnosti (0-1)

hsl(nijansa, zasićenje, svetlost)

hsl(120, 100%, 25%) **zelena boja**

Tekst

- Postoje razni načini stilizovanja teksta, neke od njih ćemo navesti ovde:
 - `color` – boja slova
 - `letter-spacing` – razmak između slova
 - `text-align` – horizontalno poravnanje teksta, može biti: `center`, `left`, `right`, `justified`
 - `word-spacing` – razmak između reči
 - `text-decoration` – dekoracija slova, može biti: `overline`, `line-through`, `underline`
 - `line-height` – visina prostora za slova
 - `font-family` – font teksta
 - `font-size` – veličina slova
 - `font-style` – stil fonta, može biti: `italic`, `oblique`, `normal`
 - `font-weight` – debljina slova, može biti: `normal`, `bold`, `lighter`, ...

Merne jedinice

- Koristimo ih kada želimo da zadamo neku veličinu (npr. veličinu slova **font-size**, razmak između slova **letter-spacing** i dr.)
 - **px** - piksel (označava tačku na monitoru)
 - **%** - jedan procenat maksimalne širine elementa
 - **vw** - procenat (%) širine HTML dokumenta (ne mora biti širina ekrana)
 - **vh** - procenat (%) visine html dokumenta
 - **vmin** - procenat (%) manje dimenzija html dokummenta
 - **vmax** - procenat (%) veće dimenzizija html dokumenta
 - **em** - širina slova "m" u trenutnom fontu
- Postoje i druge jedinice koje verovatno nećete koristiti ali treba ih prepoznati (**pt**, **cm**, **mm**, **in**, **ex**, ...)

```
.velika_slova {  
    font-size: 20px;  
}
```


Font

- Browseri podržavaju određenu listu fontova
- Pomoću **font-family** možemo navesti font koji želimo ili više njih razdvojene zarezom (ukoliko browser ne podržava prvi, primeniće se sledeći i tako redom)

```
font-family: "Times New Roman", Georgia, Serif;
```

- Međutim možemo koristiti i neke druge fontove, koje browser inicijalno ne podržava
- Za zadavanje novog font koristimo sledeće CSS pravilo

```
@font-face {  
    font-family: ime_novog_fonta;  
    src: url(putanja_do_fonta);  
}
```

- Na ovaj način smo uključili font koji se nalazi u datoteci *putanja_do_fonta* i nazvali smo ga *ime_novog_fonta*
- Ukoliko želimo da zadamo nekom tagu naš nov font to radimo na sledeći način:

```
a {  
    font-family: ime_novog_fonta;  
}
```

Font

- Browseri podržavaju određenu listu fontova
- Pomoću **font-family** možemo navesti font koji želimo ili više njih razdvojene zarezom (ukoliko browser ne podržava prvi, primeniće se sledeći i tako redom)

```
font-family: "Times New Roman", Georgia, Serif;
```

- Međutim možemo koristiti i neke druge fontove, koje browser inicijalno ne podržava
- Za zadavanje novog font koristimo sledeće CSS pravilo

```
@font-face {  
    font-family: ime_novog_fonta;  
    src: url(putanja_do_fonta);  
}
```

- Na ovaj način smo uključili font koji se nalazi u datoteci *putanja_do_fonta* i nazvali smo ga *ime_novog_fonta*
- Ukoliko želimo da zadamo nekom tagu naš nov font to radimo na sledeći način:

```
a {  
    font-family: ime_novog_fonta;  
}
```

CSS selektori – prvo slovo, linija

- Ponekad želimo da primenimo neki stil samo na prvo slovo ili prvu liniju teksta
- Kako bismo to postigli, možemo da koristimo posebne oznake pored CSS selektora

selektor: first-letter
selektor: first-line

```
p.uvod:first-line {  
    font-size: 20px;  
}
```

```
ul>li:first-letter {  
    color: blue;
```

CSS selektori – linkovi, akcije korisnika

- Možemo obeležiti linkove koje su korisnici nekad posetili ili ne i menjati im stil
- Oznake pored CSS selektora (koji obeležava link)

a:visited - ukoliko je link bio posećen

a:link - ukoliko link nije bio posećen

- Možemo obeležiti bilo koje tagove na osnovu korisničkih akcija i menjati im stil

selektor:hover - korisnik je prešao kursorom preko sadržaja taga

selektor:active - korisnik je aktivirao tag (npr. kliknuo na dugme)

selektor:focus - tag je u fokusu (npr. kursor se nalazi u tekstualnom polju, pripremljen za kucanje)

CSS selektori – atributi

- Možemo obeležiti tagove na osnovu njihovih atributa

`selector[ime]` - ukoliko tag ima atribut sa zadatim imenom

`selector[ime=vrednost]` - ukoliko tag ima atribut sa zadatim imenom i njegova vrednost je jednaka zadatoj vrednosti

```
li[class] {  
  font-face: Serif;  
}
```

```
input[type='text'] {  
  font-style: italic;  
}
```

CSS selektori – redosled

- Možemo obeležiti tagove na osnovu njihovog redosleda

`selector:first-child` - prvi potomak
`selector:nth-child(n)` - potomak koji je n po redu, gde n može biti broj (npr. 3 - treci potomak po redu)
`odd` (neparni po redu)
`even` (parni po redu)

```
li:nth-child(3) {           input:first-child {  
    font-face: Serif;       font-style: italic;  
}                           {
```

Block I inline HTML tagovi

- Ako zamislimo svaki HTML element (tag i sadržaj unutar njega) kao kutiju koja ima neki sadržaj, postoje dva tipa HTML elemenata:
 - **Block** – redjaju se jedan ispod drugog i zauzimaju što više širine mogu (širinu roditeljskog elementa, ili ekrana)
 - **Inline** – redjaju se jedan pored drugog i zauzimaju onoliko širine koliko im je potrebno
- Unutar **block** elementa možemo stavljati **block** i **inline** elemente, ali unutar **inline** elementa možemo stavljati samo **inline** elemente

BLOCK:

INLINE:

Block I inline HTML tagovi

- Neki block tagovi su:
 - address, article, aside, blockquote, canvas, dd, div, dl, dt, fieldset, footer, form, h1-h6, header, hr, li, main, nav, ol, p, pre, section, table, tfoot, ul, video
- Neki inline tagovi su:
 - a, br, button, cite, code, dfn, em, img, input, label, map, object, q, select, span, strong, textarea
- Možemo promeniti način prikaza pravilom:
 - display: inline;
 - display: block;

Dimenzije

- Za menjanje dimenzija tagova koristimo sledeća CSS pravila:

- `width` - širina
- `max-width` - maksimalna širina
- `min-width` - minimalna širina
- `height` - visina
- `max-height` - maksimalna visina
- `min-height` - minimalna visina

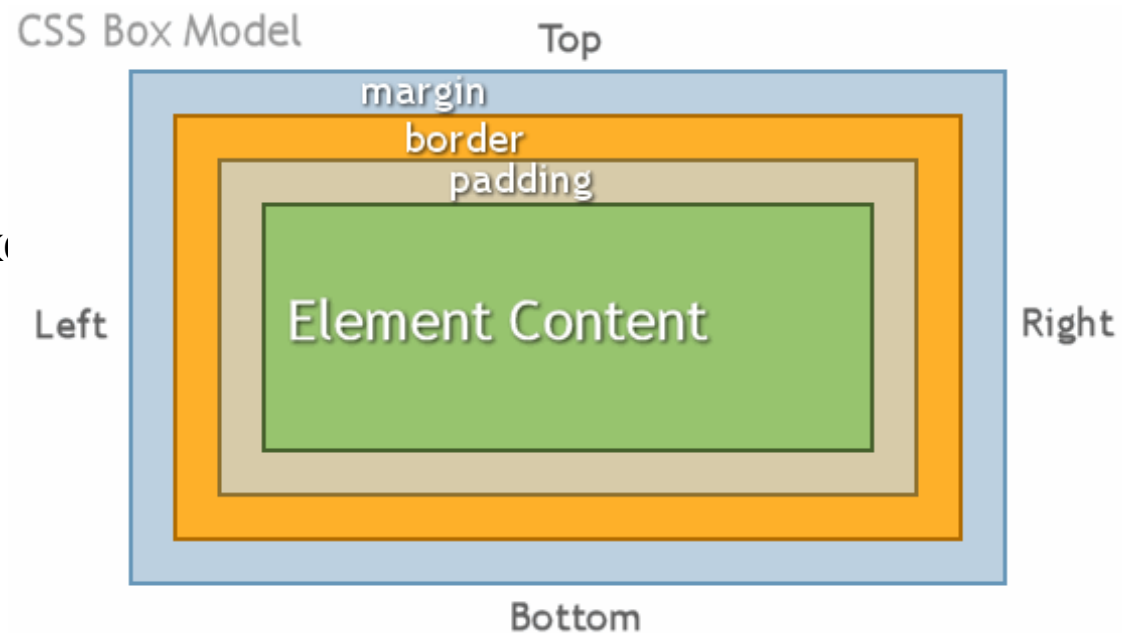
```
div {  
width:150px;  
height:150px;  
min-width:100px;  
min-height:100px;  
max-width:200px;  
max-height:200px;  
}
```

Dimenzije

- Blok elementi će pratiti zadatu širinu i visinu čak i u slučaju kada sadržaj koji smo napisali ne može da stane u zadate dimenzije
- Zbog toga postoji pravilo **overflow** koje određuje šta se dešava ukoliko sadržaj ne može da stane u tag sa navedenim dimenzijama
- Postoje i pravila **overflow-x**, **overflow-y** koja se primenjuju za x odnosno y osu
- **overflow**, **overflow-x**, **overflow-y** mogu imati vrednosti
 - **visible** – sadržaj će se prikazati ceo i izaći iz dimenzija elementa
 - **hidden** – sadržaj se neće prikazati ceo, već samo onaj deo koji staje u element
 - **scroll** – napraviće se scroll barovi
 - **auto** – desiće se ono što je podrazumevano ponašanje browsera

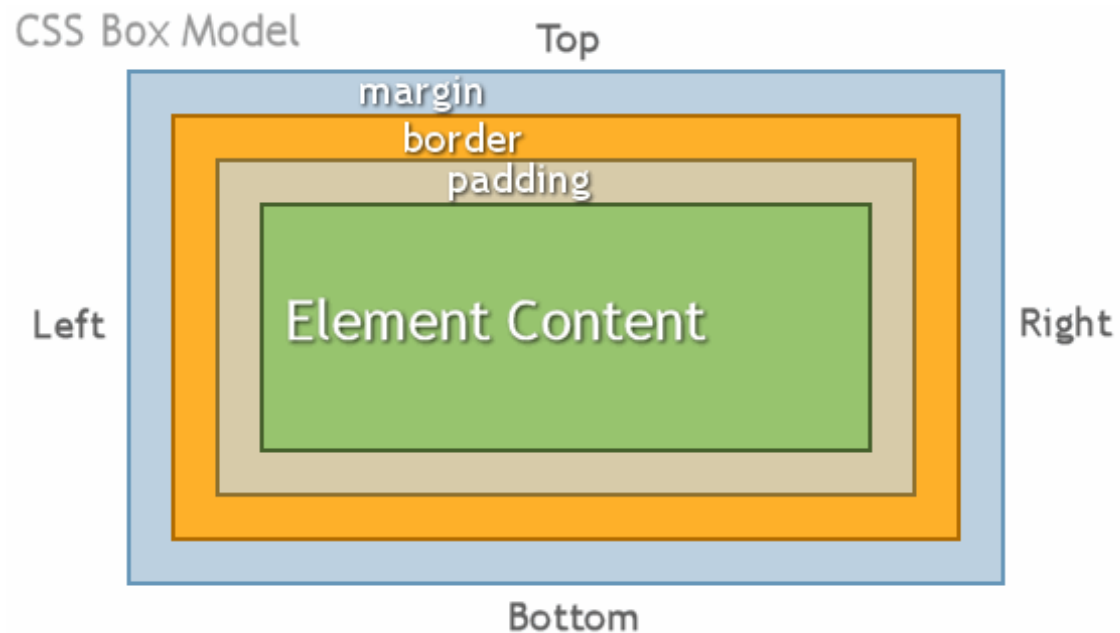
BOX model

- Svaki element možemo zamisliti kutiju unutar koje se nalazi sadržaj
- Ta kutija se sastoji od 4 celine:
 - sadržaj (eng. content)
 - udaljenost od okvira (eng. padding)
 - okvir (eng. border)
 - udaljenost od drugih kutija (eng. margin)
- Možemo zadati veličine svakoj celini
- Veličinu sadržaja (content) zadajemo pravilima `width`, `max-width`, `min-width`, `height`, `max-height`, `min-height`

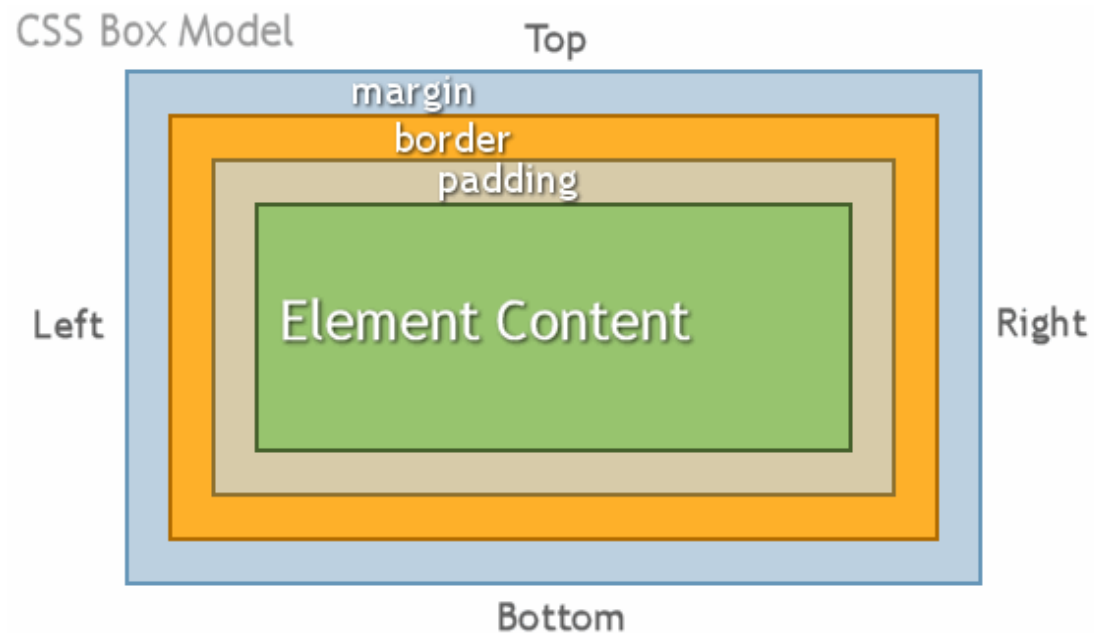
BOX model - padding

- Padding je razmak između okvira (border) i teksta tj. sadržaja
- Zadajemo ga pravilima:
 - `padding-top`
 - `padding-right`
 - `padding-bottom`
 - `padding-left`
- Možemo ga zadati i korišćenjem jednog pravila `padding` navođenjem:
 - 4 veličine u redosledu *top, right, bottom, left*
`padding: 10px 5px 15px 10px;` top = 10px, right = 5px, bottom = 15px, left = 10px
 - 2 veličine u redosledu *top_bottom, right_left*
`padding: 10px 20px;` top,bottom = 10px, right,left = 20px
 - 1 veličinom koja se onda primenjuje na sve 4 strane
`padding: 15px;` top,right,bottom,left = 15px

BOX model - border

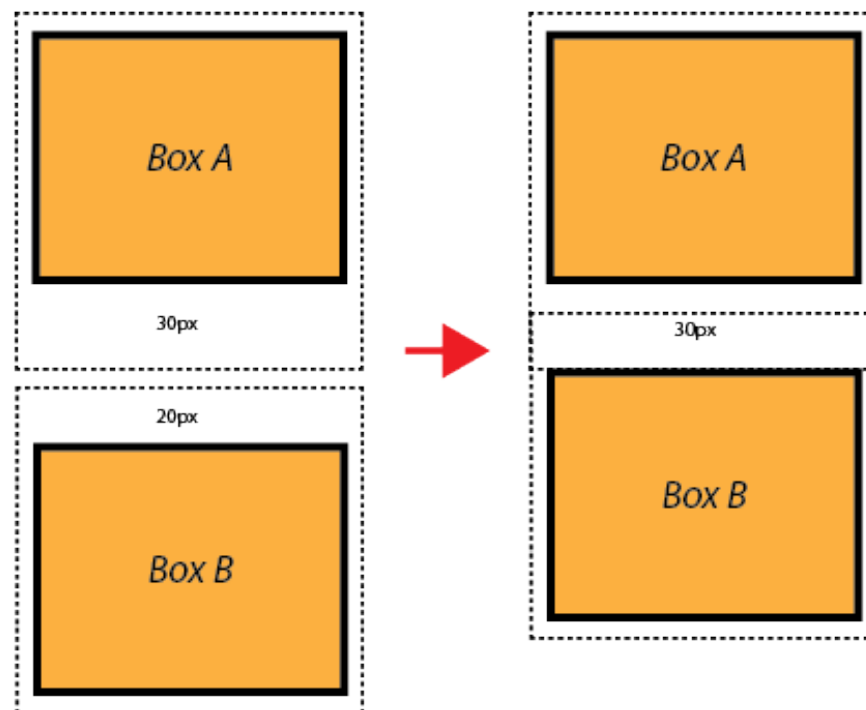
- Border je okvir oko content i padding
- Možemo zadavati veličinu bordera, stil i boju
- Veličina i boja se zadaju kao sto smo videli na drugim primerima
- Stil može biti `solid`, `dotted`, `dashed`, `double` itd.
- Pravila:
 - `border-top-width` `border-top-style` `border-top-color`
 - `border-right-width` `border-right-style` `border-right-color`
 - `border-bottom-width` `border-bottom-style` `border-bottom-color`
 - `border-left-width` `border-left-style` `border-left-color`
- Takođe možemo koristiti i skraćena pravila
 - `border-width` (top, right, bottom, left)
 - `border-style` (top, right, bottom, left)
 - `border-color` (top, right, bottom, left)
 - `border` (width, style, color)

`border: 1px solid gray;`

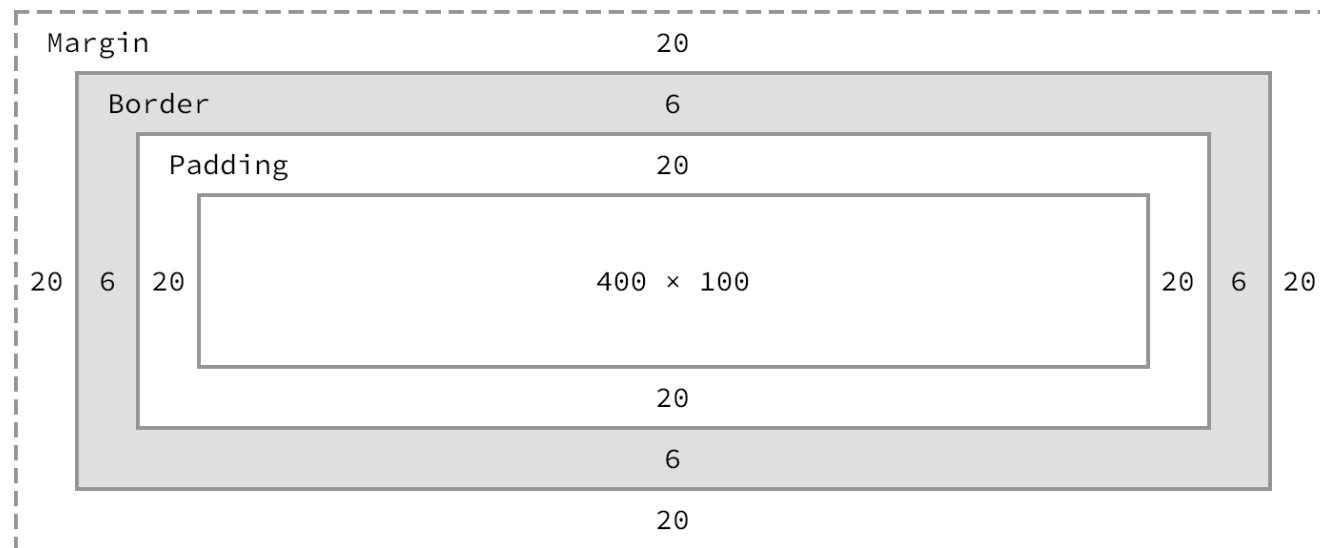
BOX model - margin

- Margin je rastojanje od bordera dva susedna elementa
- Margine dva susedna elementa se sažimaju (kao na slici)
- Veličinu margine zadajemo pravilima:
 - `margin-top`
 - `margin-right`
 - `margin-bottom`
 - `margin-left`
- Takođe možemo koristiti i skraćeno pravilo
 - `margin`
- Ukoliko želimo da centriramo element, treba da postavimo
 - `margin: auto;`
- Primer:
 - `margin: 5px 15px;` top,bottom = 5px, right,left = 15px

BOX model – dimenzije

- ```
div {
 width: 400px;
 padding: 20px;
 border: 6px solid gray;
 margin: 20px;
}
```



- Koliko će ovaj div biti širok, odnosno koliko prostora će zauzeti na ekranu?

margin-left + border-left + padding-left + width + padding-right + border-right + margin-right

20px + 6px + 20px + 400px + 20px + 6px + 20px

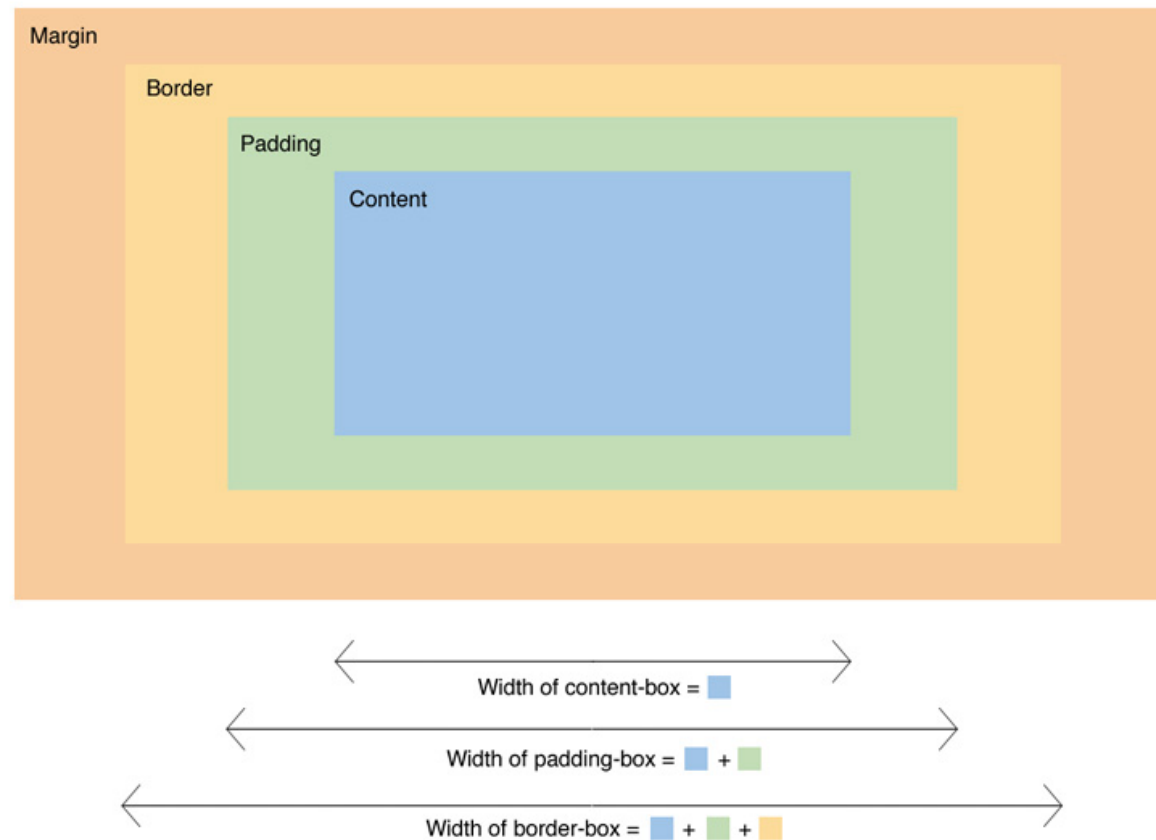
= 492px

# BOX model – box-sizing

- **box-sizing** pravilo može imati vrec
  - **content-box** – **width** i **height** odnose na veličinu sadržaja content
  - **padding-box** – **width** i **height** odnose na veličinu sadržaja content + padding

*Napomena: podržan samo u Firefox*

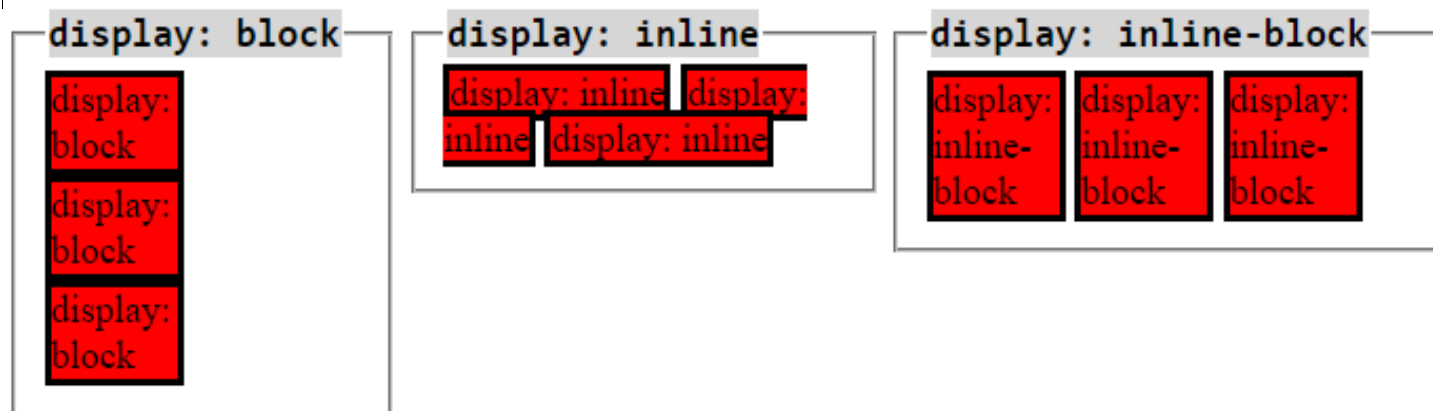
- **border-box** – **width** i **height** se odnose na veličinu sadržaja content + padding + border





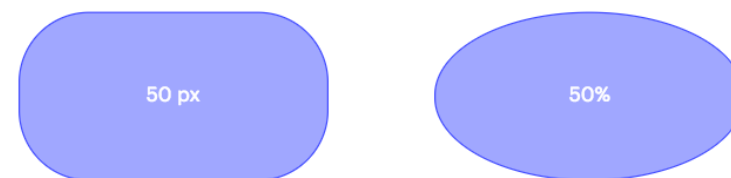
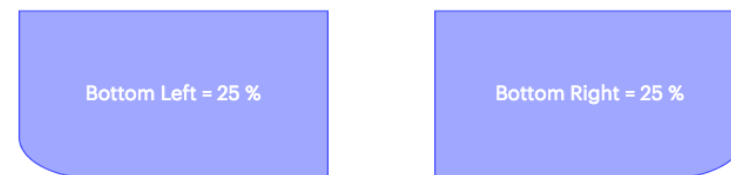
# Display

- ▶ Na inline elemente ne utiče menjanje dimenzija (**width**, **height** i druga pravila)
- ▶ Na inline elemente takođe ne utiče menjanje margina (**margin-top**, **margin-left** i druga pravila)
- ▶ Ukoliko želimo da inline elementi poštuju zadate vrednosti dimenzije i margine, možemo im postaviti:
  - **display: inline-block;**
- ▶ Najprostije rečeno, ovo pravilo govori elementu da ispoštuje dimenzije i marginu, ali i dalje će ređati elemente jedna do drugih

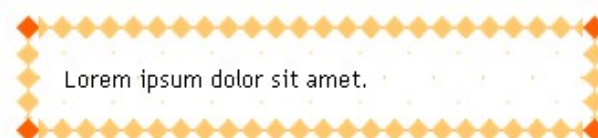


# BOX model – border-image, border-radius

- Okvir možemo iskriviti pri ivicama
- Koristimo pavilo:
  - `border-radius: velicina;`
- Ili specizirati veličinu za svaku stranu posebno:
  - `border-radius: 10px 5px 10px 15px;`



- Možemo postaviti sliku kao okvir
- Koristimo pavilo:
  - `border-image: url(slika.png);`
- Takođe možemo zadavati visinu slike, širinu, način ponavljanja, itd.

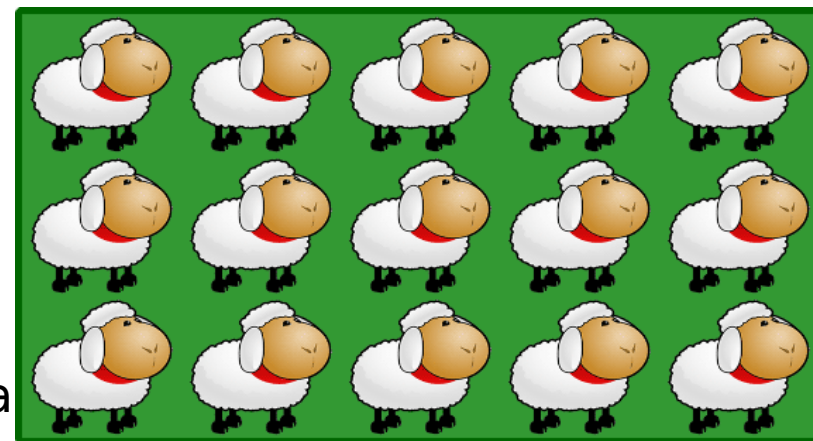


(više o tome se može naći u literaturi)

# Pozadina - Background

- Možemo menjati pozadinu elementa pomoću pravila
  - `background-color` - boja
  - `background-image` - slika
  - `background-repeat` - način ponavljanja, može biti `repeat`, `repeat-x`, `repeat-y`, `no-repeat`
  - `background-position` - pozicija, može biti zadata na više načina (pogledati literaturu)
- Možemo pisati i skraćeno:

```
background: url("ovcica.gif") repeat center;
```


Liste

- Možemo stilizovati nabravanja, i `ol` i `ul` tagove
- `list-style-type`
  - Za `ul` liste vrednosti mogu biti `circle`, `disc`, `square`
  - Za `ol` liste vrednosti mogu biti `decimal`, `lower-alpha`, `upper-alpha` i dr.
- `list-style-position`
  - vrednosti mogu biti `inside` i `outside`
- `list-style-image`
  - možemo postaviti sliku kao simbol nabravanja kod `ul` taga
- Skraćeno pišemo:
  - `list-style: circle inside;`

Tabele

- Ukoliko tabela ima prazne ćelije njih možemo sakriti koristeći pravilo `empty-cells` koje može imati vrednosti `hide` i `show`
- Možemo podešavati razmak između ćelija tabele:
  - `border-spacing: 10px 5px;`
- Ukoliko želimo da se borderi dve susedne ćelije spoje, to možemo postići pravilom:
  - `border-collapse: collapse;`
- Ukoliko tabela ima naslov, njegovu poziciju možemo promeniti pravilom:
  - `caption-side: top;`

Pozicioniranje

- Određuje gde se element nalazi na ekranu, odnosno njegovu poziciju
- Element možemo pomerati koristeći pravila:
  - `top`
  - `bottom`
  - `right`
  - `left`
- Vrednost može biti veličina zapisana u bilo kom formatu
`left: 20px;`
- Postoji više tipova pozicioniranja, menjamo ih pravilom `position`
- Tip pozicioniranja određuje u odnosu na šta se element pomera (ekran, roditeljski element, i dr.)

Pozicioniranje - static

- Ukoliko ne navedemo pravilo `position` ovo je odrazumevani tip pozicioniranja
- Možemo i navesti:
  - `position:static`
- Na element koji je statički pozicioniran pomeraji `top`, `bottom`, `right`, `left` ne utiču na poziciju elementa

Pozicioniranje - fixed

- Element se pozicionira fiksno u odnosu na ekran (površinu koju korisnik vidi)
  - `position:fixed`
- Ovako pozicionirani elementi ne utiču na pozicije susednih elemenata
- Ne pomeraju se ukoliko korisnik scroll-uje stranicu gore, dole, levo ili desno već uvek ostaju na istom mestu na ekranu
- Ovaj tip pozicioniranja može biti korisan kada želimo da se neki element uvek nalazi na ekranu, čak i kada korisnik pomera stranicu (npr. reklama, forma za login i sl.)

Pozicioniranje - relative

- Element se pozicionira relativno u odnosu poziciju koju bi mu browser dodelio odnosno u odnosu na mesto gde bi inače stajao
  - `position: relative`
- Ovako pozicionirani elementi ne utiču na pozicije susednih elemenata, oni ostaju na mestu gde bi inače stajali
- Primetimo da može da se dogodi da pomeranjem ovako pozicioniranog elementa možemo preklopiti njemu susedne elemente

Pozicioniranje - absolute

- Element se pozicionira u odnosu na prvog nestatičkog roditeljskog elementa odnosno roditeljskog elementa koji ima bilo koje pozicioniranje koje nije `static`
  - `position: absolute`
- Ukoliko ne postoji roditeljski element koji je nestatički pozicioniran onda se element pomera u odnosu na `body`
- Ovako pozicioniran element ne utiče na pozicije susednih elemenata, odnosno susedni elementi se pozicioniraju kao da ovaj element uopste ne postoji

Pozicioniranje – preklapanje elemenata

- Korišćenje pozicioniranja može dovesti do preklapanja elemenata
- Za kontrolisanje preklapanja elemenata koristimo pravilo:
  - **z-index**
- Vrednosti **z-index** mogu biti pozitivne (+) i negativne (-)
- Pozitivne označavaju da element treba da se nalazi ispred, a negativne da element treba da se nalazi iza

```
#crveni { #crveni {
z-index: -10px; z-index: 10px;
} }
#plavi { #plavi {
z-index: 10px; z-index: -10px;
} }
```

>Lorem ipsum
dolor sit amet
consectetur
adipiscing elit...

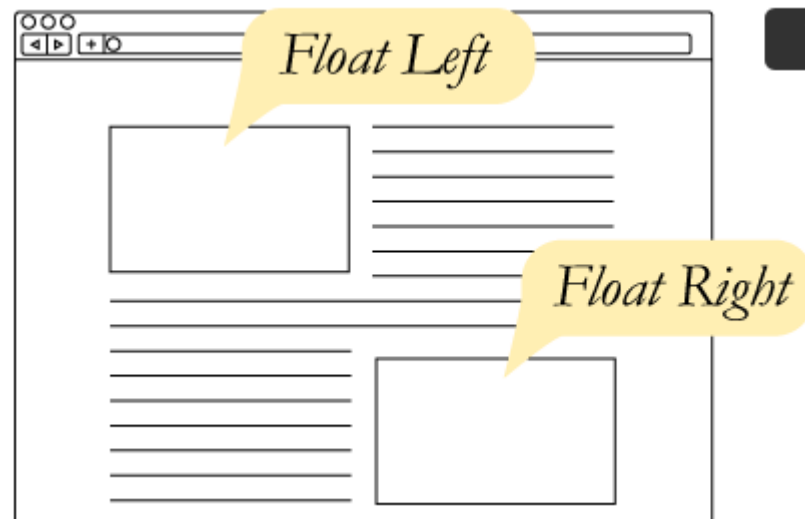
>Lorem ipsum
dolor sit amet,
consectetur
adipiscing elit...

>Lorem ipsum
dolor sit amet,
consectetur
adipiscing elit...

>Lorem ipsum
dolor sit amet,
consectetur
adipiscing elit...

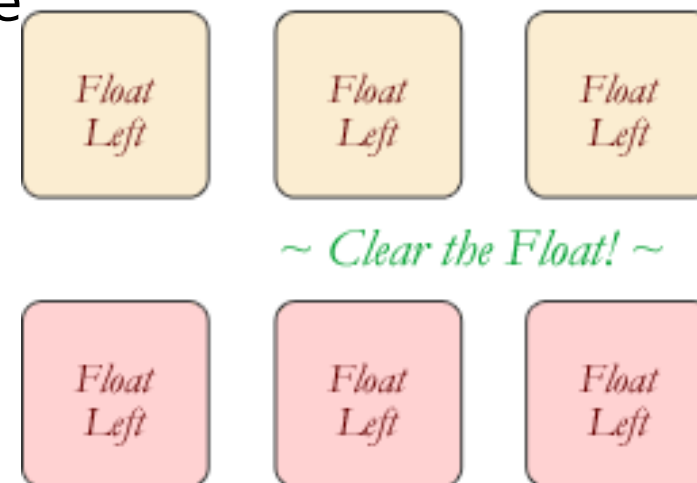
Pozicioniranje – float

- Ovo je poseban tip pozicioniranja koje se zadaje pravilom **float**
- Ovaj način pozicioniranja ‘zalepi’ element za levu ili desnu ivicu roditeljskog elementa
- Sve ostalo sto se nalazi u roditeljskom elementu će se plutati oko ovog elementa
- Najčešće se koriste vrednosti **left** i **right** koje ‘lepe’ element za levu tj. desnu ivicu

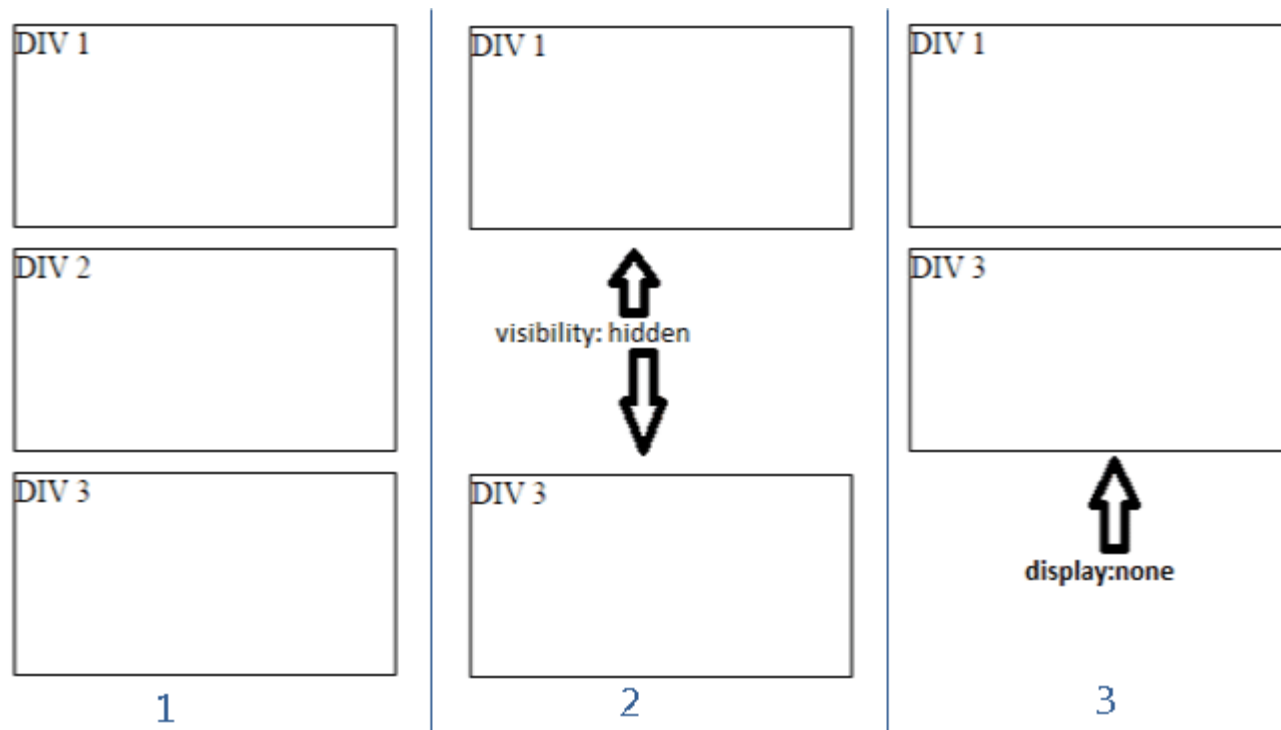
Pozicioniranje – float

- Ovaj način pozicioniranja se koristi i kada želimo da ređamo susedne elemente jedan za drugim
- Možemo zamisliti kao da se na levoj (tj. desnoj) strani nalazi gravitacija koja privlači elemente tako da se oni ređaju jedan pored drugog
- Kada želimo da zaustavimo ređanje elemenata koristimo pravilo
  - **clear**
- Koje može imati vrednosti **right**, **left**, **both** u zavisnosti od toga kada želimo da zaustavimo ređanje elemenata sa leve, desne

Nevidljivost elemenata

- Ukoliko želimo da neki element učinimo nevidljivim, to možemo uraditi na nekoliko načina:
  - **display: none;** - na ovaj način element neće zauzimati nikakav prostor, njegovi susedni elementi će se pozicionirati kao da on ne postoji
  - **visibility: hidden;** - na ovaj način element neće biti nevidljiv ali će zauzimati prostor koji bi i inače zauzimao da je vidljiv

Nevidljivost elemenata

- **opacity** može imati vrednosti od 0-1, 0 označava potpunu providnost, 1 označava da element nije ni malo providan
opacity: 0; - na ovaj način element neće biti nevidljiv ali će zauzimati prostor koji bi i inače zauzimao da je vidljiv

opacity 1.0	opacity 0.9	opacity 0.8	opacity 0.7	opacity 0.6

opacity 0.5	opacity 0.4	opacity 0.3	opacity 0.2	opacity 0.1

Media query

- Koristimo ih kada želimo da primenimo različite stilove u zavisnosti od toga sa kojim uređajem smo otvorili stranicu (veliki monitor, ekran laptopa, tablet, telefon i sl.), na koji način smo otvorili stranicu, da li nam je prozor uvećan, umanjen itd.
- Najčešća upotreba media query je kada želimo da pozicioniramo elemente stranice tako da budu pogodni za prikaz na bilo kom uređaju

```
@media not|only tip and (svojstvo) {
...css kod...
}
```

- *tip*: screen, print, all, ...
- *svojstvo*: width, height, device-width, device-height, max-width, max-height, min-width, min-height, aspect-ratio, orientation,

Media query

```
@media only screen and (min-width: 600px) {
 #nav {
 width: 80%;
 }
}
```

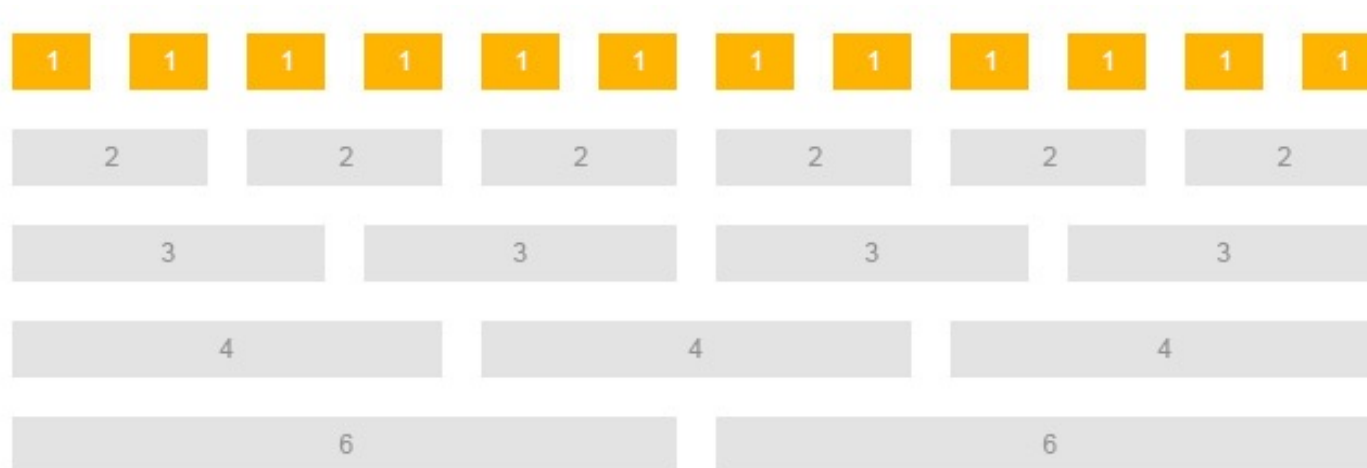
```
@media (min-width: 600px) and (orientation: landscape) {
 #nav {
 width: 100%;
 }
}
```

Bootstrap biblioteka

- <https://getbootstrap.com/>
- Pruža nam brojne CSS klase i još mnogo toga
- Uključujemo je pomoću `link` i `script` tagova (pogledati dokumentaciju)
- Mi ćemo je koristiti za pozicioniranje ali biblioteka sadrži još mnogo korisnih svojstava

Bootstrap pozicioniranje

- Sadržaj je podeljen u skladu sa *grid* sistemom
- Glavnom elementu koji je omotač našeg sadržaja treba postaviti klasu `container` ili `container-fluid`
- Stranica se deli na redove, svakom redu postaviti klasu `row`
- Redovi se dele u 12 kolona koje se mogu spajati po potrebi (npr. 4-4-2-2, 6-3-3)


```
<div class="container">
 <div class="row">
 <div class="col-sm">
 prva kolona
 </div>
 <div class="col-sm">
 druga kolona
 </div>
 <div class="col-sm">
 treca kolona
 </div>
 </div>
</div>
```

Bootstrap pozicioniranje

- Veličina jedne kolone zavisi od veličine ekrana (ako imamo 12 kolona, jedna kolona je velika jednu dvananestinu ekrana)
- Kolonama postavljamo klase:

`col-*-*`

`col-xs-*` - telefoni (veličina ekrana extra small)

`col-sm-*` - tableti (small)

`col-md-*` - ekran racunara (medium)

`col-lg-*` - veliki ekran racunara (large)

`col-*-1`

`col-*-2`

...

`col-*-12` - broj predstavlja broj kolona koje zelimo da zauzmemo

npr. klasa `col-sm-4` predstavlja kolonu koja ce na telefonu zauzeti sirinu 4 susedne kolone

Font awesome biblioteka

- <http://fontawesome.io>
- Uključujemo je pomoću `link` taga
- Sadrži veliku kolekciju često korišćenih ikonica i sličica poput kante za smeće, plus kao dugme za dodavanje, itd.
- Ikonice pravimo pomoću `i` taga i CSS klase za tu ikonicu
- Npr:

```
<i class="fa fa-trash-o" aria-hidden="true"></i>
```